

VÄLKOMMEN TILL SYV-MÖTE

2025-11-28

AGENDAN

- Presentationsrunda
- Skolinspektionens rapport om studie-och yrkesvägledning på komvux
- Fika
- Grön vägledning
- Skärpta krav på sfi

SKOLINSPEKTIONENS RAPPORT OM STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING PÅ KOMVUX

Skolchef och rektor Jen Holmberg

SKOLINSPEKTIONENS TEMATISKA KVALITETSGRANSKNING AV INDIVIDUELL STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING I KOMVUX

- 30 kommuner
- Grundläggande och gymnasial nivå
- Syftet var att:
 - bedöma om vägledningen ger elever och presumtiva elever förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval
 - följa upp hur huvudmän och rektorer organiserar och styr vägledningsarbetet

Rapport 2025:9: [Studie- och yrkesvägledningen i komvux](#)

IAKTTAGELSER OCH UTMANINGAR

- **Brister i vägledningstillgång**

Risk att elever inte får vägledning utifrån sina behov.

Brist på systematik kring information om vägledning – vissa elever beskriver att de “råkade få veta”.

- **Bristande proaktivt arbete**

Vägledare tar reda på behov, men utmanar sällan begränsande föreställningar om yrkesval (t.ex. könsstereotyper).

- **Svag styrning och ledning**

Många huvudmän/rektorer saknar tydliga mål, prioriteringar och uppföljning för vägledningsarbetet.

IAKTTAGELSER OCH UTMANINGAR

- **Vägladarkompetens och resurser**

Begränsade möjligheter för studie- och yrkesvägledare att utvecklas eller samarbeta med kollegor.

- **Heterogen elevgrupp**

Komvuxelever har mycket varierande bakgrunder och behov, vilket ställer höga krav på individualisering.

SKOLINSPEKTIONENS REKOMMENDATIONER

- Gör **behovsanalys**: Kartlägg vilka elever som behöver vägledning och hur ofta.
- Inför **tydlig styrning och uppföljning**: Sätt mål för vägledning och följ upp hur de nås.
- Utveckla **metoder för att utmana begränsande föreställningar**: Utbilda vägledare i strategier för att arbeta med frågor avseende stereotyper och normer.
- Främja **kollegialt arbete och kompetensutveckling**: Skapa forum för reflektion, handledning och fortbildning.
- Förbättra **informationen om vägledningsmöjligheter**: Säkerställ att alla elever och presumtiva elever vet att de kan få individuell vägledning.

ARBETE FRAMÅT

- Hur upplever ni dessa frågor på er skola? Ex. har ni mål för studie- och yrkesvägledningen? Om ja, vilka?
- Har ni gjort en skattning?
[Självskatta er studie- och yrkesvägledning - Skolverket](#)
- Har ni en plan för studie- och yrkesvägledningen?
[Organisera studie- och yrkesvägledning - Skolverket](#)

GRÖNVÄGLEDNING

Green guidance

GLOBALA MÅLEN

- Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, som innehåller sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030.
- Världens ledare förbundit sig till att uppnå fyra saker till år 2030:
 - Att avskaffa extrem fattigdom.
 - Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen.
 - Att främja fred och rättvisa.
 - Att lösa klimatkrisen

[Globala målen - Läs om Globala målen - 17 mål för hållbar utveckling](#)

GLOBALA HÅLLBARHETSMÅL I NACKA

- Nacka kommun har fattat beslut om att de 17 globala målen ska genomsyra kommunens hela arbete.

[Globala hållbarhetsmål | Nacka kommun](#)

VAD ÄR SYFTET MED GRÖN VÄGLEDNING?

- Hjälpa individer att göra studie- och yrkesval som bidrar till ett mer hållbart samhälle.

Som vägledare innebär det att:

- Visa hur olika yrken påverkar miljön och samhället.
- Inspirera till val som minskar klimatpåverkan.
- Stärka individens känsla av mening genom att koppla yrkesval till samhällsnytta.
- Det handlar **inte** om att styra alla mot "gröna jobb", utan om att öka medvetenheten kring hur alla yrken kan bli mer hållbara – och hur varje individ kan göra skillnad.

[Stöd och verktyg för grön vägledning - Skolverket](#)

OLIKA BRANSCHER UR ET HÅLLBARHETSPERSPEKTIV

- **Gröna jobb** – hållbara och miljövänliga, t.ex. arbete med solenergi
- Bruna jobb – Skadliga för miljön, t.ex. produktion av kolbaserad energi
- Vita jobb – t.ex. administrativa jobb utan koppling till miljön
- **Gröna jobb kräver gröna färdigheter** (*green skills*):
 - Kunskaper om hållbar teknik och metoder
 - Förmågan att analysera och minska miljöpåverkan
 - Kreativitet och förmåga att fatta etiska beslut som stödjer hållbarhet

[Stöd och verktyg för grön vägledning - Skolverket](#)

TIPS FÖR ATT UTVECKLA ARBETET MED GRÖN VÄGLEDNING

- Integrera hållbarhet i karriärvägledningen
- Främja gröna utbildningar
- Lyft fram framtida gröna arbetsmarknaden
- Vägled kring hållbarhetsvärderingar
- Samarbeta med gröna aktörer

[Stöd och verktyg för grön vägledning - Skolverket](#)

EXEMPEL PÅ GRÖNA UTBILDNINGAR

- Kyl-och värmepumpmontör
- VVS-montör
- Ventilationsmontör
- Fastighetstekniker
- Fastighetsskötare
- Distributionselektriker
- Drifttekniker it
- Utbildningar som är viktiga för klimatomställningen och grön omställning:
- Bygg-och anläggningsutbildningar
- Transportutbildningar
- Restaurang-och köksutbildningar

Källa: Stockholms stad

DISKUSSION

- Hur resonerar ni om grön vägledning ur ett studie-och yrkesvägledarperspektiv?

SKÄRPTA KRAV FÖR SFI

SKÄRPTA KRAV FÖR SFI

- Treårsregeln för SFI (från 2026)
- Från och med 2026 begränsas rätten att studera svenska för invandrare (SFI) till tre år från det datum då en person först tas emot till utbildningen.
- Syftet är att öka genomströmningen och effektivisera språkinläringen för snabbare integration.
- Regeln är en del av regeringens reform för att höja kraven och förbättra integrationen.
- [Ett steg närmare skärpta krav i sfi - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/om-regeringen/om-regeringens-omraden/utbildning-och-forskning/utbildning/2024/05/ett-steg-narmare-skarpta-krav-i-sfi)

SKÄRPTA KRAV FÖR SFI - FAKTA

- **Tidsgräns:** Rätten att delta i SFI gäller i tre år.
- **Förlängning:** Möjlighet till förlängning finns om särskilda skäl föreligger, i steg om högst sex månader och totalt maximalt tre extra år.
- **Individuell bedömning:** Vid start ska elevens språkkunskaper bedömas (om inte uppenbart onödigt) och ligga till grund för en individuell studieplan.
- **Dokumentation:** Studieplanen ska följa eleven vid byte av kommun eller utbildningsanordnare.
- **Syfte:** Att göra utbildningen mer sammanhållen, minska avbrott och påskynda etablering på arbetsmarknaden och i samhället.

DISKUSSION

- Vad tycker ni om denna ändring?
- Vilka utmaningar ser vi för elever som inte hinner bli klara inom tidsramen?
- Hur kan vi som vägledare hjälpa elever att planera sina studier effektivt inom denna tidsgräns?

NACKA
K O M M U N

